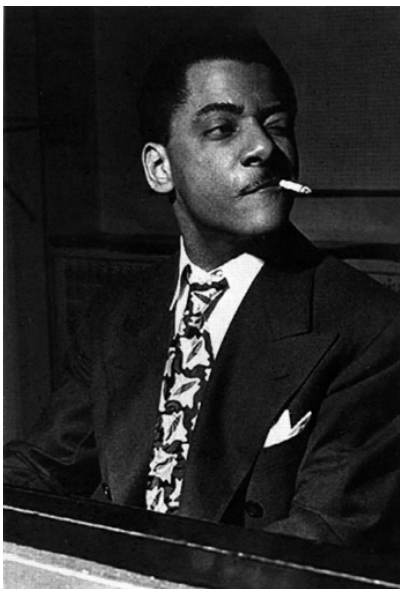

ELFELEDETT NAGYSÁGOK • Joe Fritz

A mindig kifogástalan eleganciájú Fritz Józsi 1997-ben Bohém-tag is volt. Rendkívül népszerű, minden szempontból egyéni stílusú klarinétos, jelenleg saját zenekarával (Joe Fritz Band) és különböző formációkkal hallható, főként Budapesten. Rengeteget tud a jazzről zenész és történész szemmel egyaránt, rovatában egy-egy kevésbé ismert kiváló zenésszel foglalkozik.

Teddy Wilson

 Az amerikai swingkorszak egyik nagy öregje, talán a legellentmondásosabb figura, aki a jazz fejlődését átélve, mindig hű maradt saját stílusához.

A több szempontból is jazztörténelmi jelentőségű zongorista 1912-ben született Texasban, és a zongorát hegedűtanulmányai mellett végezte. Már egészen fiatalon olyan nevek mellett találta magát, mint Louis Armstrong és Earl Hines (igaz, hogy Hines is zongorista volt, de ebben az esetben csak zenekarvezetőként dolgozott). Wilson megjárta az iskolákat, mindenféle tánczenekarban játszott, mígnem New Yorkba került, ahol megalakíthatta saját együttesét. Bár ez a banda kimondottan populáris megközelítése volt az akkori slágereknek, mindemellett olyan nagyságokkal készült kép- és hanganyag, mint Billie Holiday vagy Lena Horne.

1935-ben csatlakozott a Benny Goodman zenekarhoz, melyből trió is alakult. Ezzel jazztörténetet írtak, hiszen Gene Krupa dobos és Goodman mellett Teddy Wilson volt az első színesbőrű, aki fehér kizsenekarban szerepelt, illetve szerepelhetett. Később csatlakozott hozzájuk a szintén színesbőrű Lionel Hampton vibrafonos, és így nyerte el végeleges formáját a Benny Goodman

Quartet. A kiségyüttesre jellemző volt a tüzes swingjáték, melyben Wilson bőgő hűján, remek balkéztechnikát fejlesztett ki, ami ötvözte a stride (inga basszus) és a bőgőszerű walking bass elemeit.

1938. január 16-án a Carnegie Hallban lépett fel a zenekar, mely az első jazzkoncert volt a történelemben. Ez volt az első alkalom, hogy a közönség hallgatta a zenét, nem pedig táncolt rá. A sikereken felbuzdulva, Goodman zenekarából többen is kiléptek az est után. Harry James, Gene Krupa, Lionel Hampton és Wilson is saját zenekart alapítottak.

A Teddy Wilson Orchestra egy viszonylag rövid életű banda lett, részint, mert mindenki a nagy goodmani swingelést várta, másrészt hamar beköszöntött a bebop korszaka. Wilson feloszlatta zenekarát és szabadúszóként kezdett karriert.

Az ötvenes években a dixieland revival-nek köszönhetően újra kezdték hívni zenekarokhoz, még a The Benny Goodman Story című önéletrajzi hollywoodi óriásprodukciónban is szerepelt, színészként debütálva. Sajnos innentől kezdve minduntalan abba a hibába esett, hogy zenekarait a régi goodmani sikereihez igazította, és sosem kerülhette el az összehasonlításokat. Bár együtteseiben olyan magas minőségű zenészek szerepeltek, mint Chuck Hedges klarinétos vagy Milt Hinton bőgős, mégis, zenekarai maximum két lemezt értek meg...

Élete későbbi évtizedeiben egyedül járta a világot, vagy a Benny Goodman féle menedzsment felkéréseit fogadta el. Sosem tudott kilépni ebből a körforgásból, mígnem saját maga is olyan lemezeket készített, melynek címei már nem is titkoltan a nagy korszakára emlékeztek. Ilyenek voltak, a „Goodmani évekre emlékezem” vagy a Together Again with the Benny Goodman Quartet.

Teddy Wilson magyarországi koncertjei is legendásak. Az akkori divat hozta, hogy minden látogatott országban a helyi erőkből ötvözve alakítanak triót. Itt sem volt ez másként, hiszen a bőgős Berkes Balázs és a dobos Kőszegi Imre voltak partnerei ezen a három napon. Berkes Balázs elmondása alapján berendelték kettejüket a 22-es csapdjába (a Rádió 22-es stúdiója, híresen rossz akusztikával), ahol hihetetlen,

ámulatba ejtő volt hallgatni a zongorista óriást. 10 perc után Wilson megkérdezte: Ti miért nem játszatok? A fiúk odaugrottak a hangszerekhez és játszottak. Semmi kotta, semmi előzetes egyeztetés. Wilson elégedetten megköszönte a kb. 40 perces próbát és elment a szállodába. Másnapra elkészítették a kottákat a biztonság kedvéért, majd Wilson este az Erkel Színházban, teljes teltház előtt egy 80 %-ban más műsort játszott... Igazi szólista volt, aki a maga kedvességével elvárta, hogy alkalmazkodjanak hozzá. Egy másik story szerint egy német koncerten a dobos egyszerűen felállt és kiment a színpadról, mert Wilson szintén a megbeszéltekhez képest teljesen mást játszott...

Kevesen tudják, hogy a legendás zongorista-harmonikás Herrer Pál a harmincas években amerikai útjain Teddy Wilsonnál tanult jazz-elméletet és frazírozást.

Wilson 1986-ban hunyt el, de lemezek százai maradtak utána, mestermunka mind, kivétel nélkül.

Szerkesztői személyes megjegyzés:

Amikor Amerikában a második CD-met csináltam, a producer egy este betette az általam is használt Yamaba Disklavierba Wilson egyik albumát. Én ültem a koncertzongora mellett és hallgattam-néztem Wilson zongorázását. A disklavier-technikának megfelelően a zongora akusztikusan szólt, a billentyűk ott a szemem előtt akkor és olyan erővel nyomódtak le, ahogy Wilson annak idején az anyagot feljátszotta. Próbáltam ellesni, hogy hogyan, mitől szól úgy a zongora a keze alatt. Figyeltem nagyon, de nem tudtam rájönni a titkára. Zseni volt.